

राष्ट्रीय कृषी विकास योजना (RKVY)

सन २००९-१० मध्ये शेततळी निर्माण
करण्याची योजना राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक- राकृवि-२००९/प्र.क्र.१८/जल-१२

मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२

दिनांक :- १ जानेवारी, २०१०

वाचा -

- (१) शासन निर्णय, कृषी व पदुम विभाग क्र. समिती २००७/प्र.क्र.१/राकृवियो कक्ष, दि. २० सप्टेंबर, २००७
- (२) कृषि विभागाचे पत्र क्र. आरकेवाय १००७/प्र.क्र.३७/राकृवियो कक्ष, दि. ११ डिसेंबर, २००७
- (३) शासन निर्णय, कृषी व पदुम विभाग क्र. राकृयो १००७/प्र.क्र.३९/राकृवियो कक्ष, दि. २५ फेब्रुवारी, २००८
- (४) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, शासन निर्णय क्र. राकृवि-२००८/प्र.क्र.१६६/जल-७, दि. ३ मार्च, २००८, दि. १० मार्च, २००८, दि. १७ मार्च, २००८, दि. १५ एप्रिल, २००८, दि. १६ जुलै, २००८ व दि. १९ डिसेंबर २००८
- (५) शासन निर्णय, कृषी व पदुम विभाग क्र. राकृवि १००८/प्र.क्र.१९/राकृवियो कक्ष, दि. २९ मार्च, २००८
- (६) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र. जलसं-२००८/प्र.क्र.५६/जल-७, दि. ११ एप्रिल, २००८.
- (७) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र. रोहयो-२००७/प्र.क्र.९५/रोहयो-१, दि. ९ जुलै, २००९.
- (८) कृषि व पदुम विभागाचे पत्र क्र. RKV-१००९/C.R.१९/RKVY CELL, दि. २९ जून, २००९.
- (९) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र. शेतत/२००९/प्र.क्र.२७१/रोहयो-५, दि. ३१ ऑगस्ट, २००९ व दि. १ जानेवारी, २०१०
- (१०) आयुक्त कृषी, पुणे यांचे पत्र क्र. मृदसं/मृद-४/राकृवियो/शेततळे/२७६६/२००९, दि. ६.११.२००९ व दि. २७.११.२००९

प्रस्तावना -

राष्ट्रीय विकास परिषदेने (NDC) पारित केलेल्या ठराव क्रमांक ५३ नुसार ११ व्या पंचवार्षिक योजनेत ४ टक्के कृषी विकासाचे उद्दिष्ट ठरविले आहे. हे लक्षात घेऊन केंद्रीय कृषी मंत्रालयाने राष्ट्रीय कृषी विकास योजना (RKVY) जाहिर केलेली आहे. राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेअंतर्गत केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली संदर्भाधीन दिनांक २० सप्टेंबर, २००७ च्या शासन निर्णयानुसार राज्य स्तरीय प्रकल्प मंजूर समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. या समितीच्या दिनांक ४ डिसेंबर, २००७ रोजी मुंबई येथे झालेल्या बैठकीतील निर्णयानुसार सन २००७-२००८ मध्ये विदर्भ आणि मराठवाडा विभागातील कापूस उत्पादन होणा-या एकूण १६ जिल्ह्यात शेततळे निर्माण करणे ही योजना राबविण्यास संदर्भाधीन दिनांक ३ मार्च २००८ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

सदर मान्यतेनुसार राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेअंतर्गत शेततळे हा कार्यक्रम विदर्भातील बुलढाणा, अकोला, वाशिम, अमरावती, यवतमाळ, वर्धा, नागपूर, चंद्रपूर आणि मराठवाडा विभागातील औरंगाबाद, जालना, बीड, लातूर, उस्मानाबाद, नांदेड, परभणी आणि हिंगोली अशा एकूण १६ जिल्ह्यात राबविण्याकरीता मान्यता देण्यात आली आहे. सन २००७-२००८ मध्ये एकूण १७५०० शेततळ्यांचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आलेले आहे. त्यापैकी अमरावती विभागातील पुर्णा खोऱ्यातील अकोला, अमरावती व बुलढाणा या तीन जिल्ह्यात प्रती जिल्हा १५०० या प्रमाणे एकूण ४५०० शेततळी व उर्वरीत १३ जिल्ह्यांकरीता प्रती जिल्हा १००० प्रमाणे एकूण १३,००० शेततळी बांधण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. हा कार्यक्रम राबविण्यास सन २००७-२००८ मध्ये एकूण रुपये ८०.०० कोटी (रुपये ऐंशी कोटी) इतका निधी मंजूर व वितरीत करण्यात आला आहे.

२. सन २००८-०९ मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेंतर्गत शेततळे हा कार्यक्रम उपरोक्त १६ जिल्हे तसेच खानदेश भागातील जळगांव, धुळे, नंदुरबार, नाशिक (अंशतः) व अहमदनगर (अंशतः) या ५ जिल्ह्यांसह एकूण २१ जिल्ह्यांत राबविण्यास संदर्भाधीन दि. १६ जुलै २००८ व दि. १९ डिसेंबर, २००८ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. या योजनेंतर्गत २१५०० शेततळे निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. हा कार्यक्रम राबविण्यास सन २००८-२००९ मध्ये एकूण रुपये १३६.५२ कोटी (रुपये एकशे छत्तीस कोटी बावन्न लाख) इतका निधी कृषी विभागामार्फत मंजूर व वितरीत करण्यात आला आहे.

३. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीच्या दि. ११ जून, २००९ रोजी झालेल्या बैठकीतील मान्यतेनुसार सन २००९-१० मध्ये सदर शेततळे कार्यक्रम पुढे सुरु ठेवण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत ११ व्या पंचवर्षिक योजनेत सन २००९-१० मध्ये शेततळे योजना पुढे सुरु ठेवण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. ही योजना **परिशिष्ट - ब** मध्ये दर्शविल्यानुसार औरंगाबाद, जालना, बीड, लातूर, उस्मानाबाद, नांदेड, परभणी, हिंगोली, बुलढाणा, अकोला, वाशिम, अमरावती, यवतमाळ, नागपूर, वर्धा, चंद्रपूर, धुळे, नंदूरबार, जळगाव, नाशिक (अशंतः), अहमदनगर (अशंतः), पुणे (अशंतः), सोलापूर (अशंतः), सातारा (अशंतः) व सांगली (अशंतः) या कापूस उत्पादक डी.पी.ए.पी. क्षेत्र असलेल्या २५ जिल्ह्यात राबविण्यात येणार आहे व त्या करिता एकूण २७००० शेततळे निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. जिल्हानिहाय मंजूर उद्दिष्ट **परिशिष्ट - ब** मध्ये दर्शविण्यात आले आहे.

२. सदर शेततळे कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे अटी/शर्ती लागू राहतील.

२.१ लाभार्थी पात्रता -

- (१) शेतक-यांकडे त्यांच्या नांवावर कमीत कमी ०.६० हे. जमिन उपलब्ध असावी. यात कमाल मर्यादा नाही.
- (२) शेतात विहीर नसावी व यापूर्वी इतर योजनांच्या माध्यमातून विहिर किंवा इतर सिंचन सुविधा मंजूर केलेली नसावी.
- (३) लाभार्थी शेतक-याची जमिन शेततळ्याकरिता तांत्रिकदृष्ट्या पात्र असणे आवश्यक राहिल.

२.२ लाभार्थी निवड - खालील प्राथमिकतेनुसार करावी.

- (१) अनुसूचित जाती/जमाती शेतकरी.
- (२) दारिद्र्य रेषेखालील (BPL) शेतक-यांमधील सर्वात शेवटच्या शेतक-याची निवड प्रथम या पध्दतीने (अंत्योदय मोड)
- (३) अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी.
- (४) वरील प्रवर्गातील पुरेसे शेतकरी उपलब्ध न झाल्यास इतर प्रवर्गातील सर्व शेतकरी.

- टीप:-**
- १) वरील प्राथमिकतेनुसार प्राप्त अर्जांचे वर्गीकरण करून यादी तयार करावी.
  - २) प्रत्येक प्रवर्गातील कमीतकमी जमीन धारकास प्रथम प्राधान्य याप्रमाणे चढत्या क्रमाने लाभार्थ्यांस निवड करावी.
  - ३) सर्व प्रवर्गात महिला अर्जदारास प्राधान्य राहिल.

२.३ शेततळ्यासाठी अनुज्ञेय आकारमान व अनुदान -

या कार्यक्रमांतर्गत खालील आकारमानापैकी एका प्रकारचे शेततळे घेण्यास मुभा राहिल. प्रत्येक आकारमानासाठी अनुज्ञेय अनुदान खालील प्रमाणे राहिल.

अ.क्र.	शेततळ्याचे आकारमान (मीटरमध्ये)	अनुज्ञेय अनुदान (रुपये) *
१	१५ X १५ X ३	१६५१५
२	२० X १५ X ३	२३२६०
३	२० X २० X ३	३२८१०
४	२५ X २० X ३	४२३६०
५	२५ X २५ X ३	५४७१५
६	३० X २५ X ३	६७०७५
७	३० X ३० X ३	८२२४०

* यामध्ये बोर्ड लावण्याचा खर्च समाविष्ट आहे.

शेततळ्यासाठी वरील आकारमान दर्शविण्यात आले असले तरी संदर्भाधिन शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग-राकृवि-२००८/प्र.क्र.१६६/जल-७, दि. १७.३.२००८ मधील परि. २ नुसार क्षेत्रफळाची मर्यादा व त्यांचे मंजूर अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

२.४ जिल्ह्याच्या उद्दिष्टांची विभागणी -

प्रत्येक जिल्ह्याला दिलेल्या उद्दिष्टांची तालुकानिहाय विभागणी सन २००१ च्या लोकसंख्येवर आधारित करण्यात यावी. या निकषानुसार उद्दिष्ट वितरणाची जबाबदारी **परिच्छेद-४** मधील तरतुदीनुसार स्थापन केलेल्या जिल्हा समितीची राहिल. शेततळ्यातील पाणीसाठयामुळे होणा-या लाभाची परिमाणता दृष्य स्वरूपात येण्यासाठी शेततळी मंजूर करताना Cluster Approach राहिल याची दक्षता घ्यावी.

२.५ शेततळ्यांचे काम करण्यासाठी अनुसरावयाची पध्दत -

- (१) शेततळी बांधण्याचा कार्यक्रम रोहयोशी निगडीत फळबाग योजनेच्या धर्तीवर राबविण्यात येणार असल्याने शेततळ्याचे काम लाभार्थ्याने स्वतः मजुराद्वारे किंवा अन्य पर्यायी साधनांच्या साहाय्याने पूर्ण करावयाचे आहे.
- (२) हे काम मशिनद्वारे पूर्ण करण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे. मात्र याकरीता मशिन उपलब्ध करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित लाभार्थ्याची राहिल.
- (३) शेततळ्यांचे काम पूर्ण झाल्यावर लाभार्थ्याने संबंधित तालुका कृषी अधिका-यांना कळविणे बंधनकारक राहिल (प्रपत्र-७)
- (४) शेततळ्यांसाठी अनुज्ञेय असलेले अनुदान वरील परि.२.३ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे राहिल.
- (५) सदर देय अनुदानाची रक्कम काम पूर्ण झाल्यानंतर संबंधित क्षेत्रिय अधिका-यांनी **शेततळ्याचे मोजमाप केल्यानंतर (प्रपत्र-८) १५ दिवसांच्या आत** संबंधित लाभार्थ्यांच्या बँकखात्यावर थेट जमा करण्यात येईल किंवा संबंधित लाभार्थ्यांच्या नांवाने रेखांकित धनादेशाद्वारे (Crossed Cheque) अदा करण्यात येईल.

३. शेततळे योजनेची अंमलबजावणी-

(अ) योजनेचा प्रसार व प्रसिध्दी - राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतील शेततळ्यांच्या कार्यक्रमास क्षेत्रिय अधिका-यांनी सर्वदूर प्रसिध्दी द्यावी. यामध्ये कृषि विभागाच्या सर्व कार्यालयात तसेच जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत कार्यालयास नोटीस बोर्डवर प्रसिध्दी द्यावी. गावपातळीवर दवंडी द्यावी तसेच कृषि विभागाच्या यंत्रणेमार्फत वैयक्तीक व सामुहीक बैठका, मेळावे घ्यावेत.

याव्यतिरिक्त योजनेच्या प्रसारासाठी जाहीरात प्रसिध्द करणे बंधनकारक राहिल. सदर जाहीरात मोठ्या प्रमाणावर खप असलेल्या स्थानिक वर्तमानपत्रामधून देण्यात यावी. (सोबत जाहिरातीचा नमुना प्रपत्र-१ मध्ये दर्शविण्यात आला आहे.)

अशा विविध स्तरावरून प्रचार करावा आणि इच्छुक लाभार्थींना ठराविक मुदतीत अर्ज करण्यासाठी आवाहन करावे. जाहिरात वेबसाईटवर सुध्दा प्रसिध्द करावी.

(ब) लाभार्थ्यांकडून अर्ज मागविणे - इच्छुक शेतक-यांचे विहित नमुन्यात अर्ज तथा संमती या योजनेत भाग घेण्यासाठी अनिवार्य आहे. त्यासाठी त्यांच्याकडून विहित नमुन्यात अर्ज मागविण्यात यावेत. (अर्जाचा नमुना प्रपत्र-२ मध्ये दर्शविण्यात आला आहे.)

(क) प्रशिक्षण - प्रत्यक्ष शेततळ्याचे काम सुरु करण्यापूर्वी व काम संपल्यानंतर लाभार्थी शेतक-यांना शेततळ्याचे महत्व, उपयोग व त्याची निगा राखणे (मॅटनन्स) याबाबतची माहिती होण्याकरिता प्रशिक्षण देण्यात यावे. तसेच

एक वर्षानंतर स्थळ पाहणी करुन संबंधीत लाभार्थ्यांना पुन्हा माहिती देण्यात यावी. (प्रशिक्षणाची माहिती प्रपत्र-९ मध्ये देण्यात आली आहे.)

(ड) **शेततळ्यांसाठी तांत्रिक व आर्थिक मापदंड** - रा.कृ.वि.योजनेतील शेततळ्यांसाठी मृद व जलसंधारणाच्या विविध उपचारांच्या कामांसाठी नियोजन विभाग (रोहयो) यांच्या संदर्भाधिन दि.१६ जुलै, २००७ व ग्राम विकास व जलसंधारण विभागाच्या संदर्भाधिन दि. १७ मार्च, २००८ व दि. ११ एप्रिल, २००८ च्या शासन निर्णयानुसारचे प्रचलित तांत्रिक व आर्थिक मापदंड लागू राहतील.

मात्र, विदर्भातील खारपाणपट्ट्यातील शेततळ्याकरिता इनलेट/आऊटलेटच्या संरक्षणासाठी दगडी पिचिंगला पर्याय म्हणून जैविक पिचिंग तसेच प्लॅस्टिकचे अस्तरीकरण करण्यासाठी नियोजन विभागाच्या संदर्भाधिन दि.९ जुलै, २००९ च्या शासन निर्णयान्वये मंजूर केलेले दरपत्रक लागू राहिल.

४. **लाभार्थी निवड समिती :-**

लाभार्थ्यांची निवड करण्यासाठी संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात यावी.

जिल्हाधिकारी	:	अध्यक्ष
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	:	सह अध्यक्ष
वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण यंत्रणा	:	सदस्य
कार्यकारी अभियंता, लघु पाटबंधारे	:	सदस्य
जिल्हा सामाजिक न्याय अधिकारी	:	सदस्य
प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	:	सदस्य
जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी	:	सदस्य सचिव.

समितीची कार्यकक्षा :-

- संबंधित जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी यांनी तालुकानिहाय प्राप्त झालेल्या अर्जांची छाननी करुन (प्रपत्र-३) व यादी तयार करुन परिपूर्ण प्रस्ताव जिल्हा निवड समितीस सादर करावा. (प्रपत्र-४)
- शासनाने विहित केलेल्या उपरोक्त परिच्छेद २.१ व २.२ मधील निकषांच्या आधारे निवड समितीने लाभार्थ्यांची निवड करावी. या निकषात अपवादात्मक परिस्थितीत बदल करावयाचे अधिकार समितीला राहतील. मात्र या बदलासाठी योग्य समर्थन करणे बंधनकारक राहिल. (प्रपत्र-५)
- निवड समितीने मान्यता दिल्यानंतर संबंधित लाभार्थ्यांस त्याची निवड झाल्याबाबत कार्यारंभ / मंजूरी आदेशाद्वारे कळविण्यात यावे (प्रपत्र-६)(अ)
- पात्र /अपात्र /प्रतिक्षा यादी नोटीस बोर्डावर लावावी. प्रतिक्षा यादीत नावे असलेल्या व अपात्र ठरलेल्या संबंधित लाभार्थ्यांस कळविण्यात यावे. (प्रपत्र ६(ब) व (क))
- पात्र लाभार्थ्यांस कार्यारंभ आदेश दिल्यावर जर लाभार्थ्यांस शेततळ्याच्या आकारमानात बदल करावयाचा असेल तर त्यास पुन्हा जिल्हा समितीची मान्यता घेणे बंधनकारक राहिल.
- लाभार्थ्यांची निवड झाल्यावर त्यास लाभ नको असेल किंवा अन्य कारणाने त्याचे नाव वगळावे लागल्यास अशा शिल्लक लक्षांकाकरिता प्रतिक्षा यादीतील पुढील पात्र लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी.
- कार्यारंभ/ मंजूरी आदेश दिल्यानंतर लाभार्थ्यांने २ महिन्यात काम सुरु केले नाही, तर सदर, आदेश रद्द करुन प्रतिक्षा सुचीतील पुढील लाभार्थ्यांस कार्यारंभ आदेश देण्यात यावेत.

५. योजनेच्या अंमलबजावणीचे वेळापत्रक -

१)	जाहीरात प्रसिध्द करणे-	शासन निर्णय निर्गमित केल्यानंतर १० दिवसात
२)	अर्ज स्विकारण्याची अंतिम तारीख -	जाहिरात प्रसिध्द झाल्यापासून १० दिवस
३)	प्राप्त अर्जाची छाननी/तपासणीचा कालावधी व पात्र अर्जदाराची यादी तयार करणे -	१० दिवस
४)	पात्र अर्जदाराची यादी मा.जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील निवड समितीकडे मान्यतेसाठी सादर करणे	७ दिवस
५)	निवड समितीच्या मान्यतेनंतर लाभार्थ्यांना मंजूरी पत्र प्रतिकषायदी क्रमांक / अपात्र असल्याबाबतचे पत्र पाठविणे -	७ दिवस

६. प्रशासकीय व तांत्रिक मान्यता -

राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेअंतर्गत निवड झालेल्या लाभार्थ्यांच्या शेततळ्यांच्या कामास प्रशासकीय मान्यता व अंदाजपत्रकास तांत्रिक मंजूरी संबंधित उपविभागीय कृषी अधिकारी यांनी द्यावी.

७. लाभार्थ्यांची जबाबदारी-

- १) मंजूर केल्याप्रमाणे शेततळे त्याच ठिकाणी घेणे बंधनकार राहिल.
- २) निश्चित/ मंजूर केलेल्या आकारमानाचेच शेततळे घेणे बंधनकारक राहिल.
- ३) काम २ महिन्यात पूर्ण करणे बंधनकारक राहिल.
- ४) कामासाठी कोणतीही आगाऊ रक्कम मिळणार नाही.
- ५) शेततळ्याच्या बांधावर व पाण्याच्या प्रवाहाच्या भागामध्ये स्थानिक प्रजातीच्या वनस्पतीची लागवड करणे बंधनकारक राहिल.
- ६) शेततळ्याची निगा/दुरुस्तीची जबाबदारी शेतकऱ्यावर राहिल.
- ७) पावसाळ्यामध्ये शेततळ्यात गाळ वाहून येणार नाही अथवा साचणार नाही यासाठी व्यवस्था करावी लागेल.
- ८) शेततळे पूर्ण झाल्यावर शेततळे रा.कृ.वि.यो. अंतर्गत पूर्ण करण्यात आले आहे त्याचा बोर्ड लाभार्थ्यांने लावणे बंधनकारक राहिल.

८. सनियंत्रण व नोडल अधिकारी - सन २००९-१० मधील राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत जाहीर केलेला शेततळे बांधण्याचा कार्यक्रम कालबध्दरीत्या पूर्ण करण्याची जबाबदारी आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची राहिल. योजना राबविण्याकरिता आयुक्त (कृषि) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना सनियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. याकरीता या कार्यक्रमाचे सर्व समावेशक मार्गदर्शक सूचना या शासन निर्णया सोबतच्या प्रपत्रासह सर्व क्षेत्रिय अधिकारी / कर्मचारी यांना कृषि आयुक्त यांच्या स्तरावरून तातडीने निर्गमित कराव्यात. शेततळ्यांच्या कामाचा आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा साप्ताहिक अहवाल नियमितरित्या शासनास वेबसाईटद्वारे उपलब्ध करण्यात यावा.

जिल्हयांना दिलेले उद्दिष्ट विहित मुदतीत पूर्ण करणे, पूर्ण झालेल्या शेततळ्यांची तपासणी करून अनुदान लाभार्थ्यांना वेळेवर अदा करणे इत्यादीसाठी संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक जबाबदार राहतील. तसेच सदर योजना धडक स्वरुपात राबविण्यासाठी जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांना नोडल अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

९. रा.कृ.वि.यो. अंतर्गत व मग्रारोहयो अंतर्गत शेततळ्यासाठी एकत्रित कार्यवाही-

राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत शेततळ्याची योजना सध्या राज्यातील २५ जिल्हयांना लागू आहे. तर मग्रारोहयो अंतर्गत शेततळ्याची योजना राज्यातील सर्व जिल्हयांना (मुंबई शहर व मुंबई उपनगर जिल्हा वगळून) लागू आहे.

महाराष्ट्र ग्रामिण रोजगार हमी योजना अंतर्गत शेततळ्यांची योजना शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र. शेतत/२००९/प्र.क्र.२७१/रोहयो-५, दि. ३१ ऑगस्ट, २००९ व दि. १ जानेवारी, २०१० अन्वये राबविण्यास मान्यता देण्यात

आली आहे. ज्या जिल्हयांना या दोन्ही योजनेचा लक्षांक दिला जाईल त्या जिल्हयांनी खालील प्रक्रिया एकत्रितरित्या पूर्ण करावी.

- १) जाहिरात देणे.
- २) अर्ज मागविणे.
- ३) अर्जाची छाननी.
- ४) लाभार्थी निवड समितीची मान्यता.
- ५) प्रशिक्षण कार्यक्रम.

दोन्ही योजना अंतर्गत अर्ज एकच असल्याने लाभार्थ्यांची पात्रता निश्चित झाल्यावर त्याला लाभ कोणत्या योजनेतून द्यावयाचा याचा निर्णय निवड समिती घेईल.

१०. वेबसाईट - लाभार्थी निवडीची प्रक्रिया पारदर्शक असावी म्हणून या योजनेसाठी http://mahaegs.nic.in/maha_shettale/ ही स्वतंत्र वेबसाईट NIC च्या मदतीने तयार करण्यात आली आहे. या वेबसाईटवर इच्छुक लाभार्थ्यांचे नाव, त्याने कोणत्या दिनांकास अर्ज केला, त्याची वैयक्तीक माहिती, लाभार्थी निवड समितीने निवडलेले लाभार्थी, कार्यारंभ आदेश, काम पूर्ण केल्याचा दिनांक, निधी वितरण इत्यादी माहिती टाकण्यात यावी. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे मार्फत वेबसाईट वरील आज्ञावलीत माहिती भरण्याबाबतच्या सविस्तर सूचना सोबतच्या परिशिष्ट-अ मध्ये दर्शविण्यात आल्या आहेत.

११. सन २००९-१० मध्ये शेततळे कार्यक्रमासाठी राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीने प्रकल्प किंमत म्हणून रु. १२४.०० कोटी इतकी अंदाजीत रक्कम मान्य केली आहे. सदर रु.१२४.०० कोटी इतका निधी केंद्र शासनाने वितरीत केल्यानंतर व त्यास नियोजन विभाग /वित्त विभागाने मान्यता दिल्यानंतर कृषि विभागामार्फत निधी उपलब्ध करण्यात येईल. त्याप्रमाणे अंतिम निधी मंजूरीचे आदेश यथावकाश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील. तोपर्यंत मंजूर केलेल्या जिल्हानिहाय उद्दिष्टानुसार लाभार्थ्यांची निवड करण्याची प्रक्रिया तातडीने सुरु करण्यात यावी.

१२. प्रत्येक वर्षी पूर्ण करण्यात आलेल्या शेततळ्यांची किमान दोन वर्षांनी पाहणी करून निरीक्षण अहवाल तयार करण्यात यावा (प्रपत्र-१०) अशा प्रकारे सन २००७-०८ मध्ये पूर्ण झालेल्या शेततळ्यांची चालू आर्थिक वर्षात पाहणी करून एकत्रित निरीक्षण अहवाल शासनास सादर करावा.

१३. हा शासन निर्णय मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेल्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीने दिनांक ११ जून, २००९ रोजी झालेल्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

१४. सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१००१०२१८२५२७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्या. र. चौर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव,

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा. मंत्री (जलसंधारण), यांचे खाजगी सचिव

मा. राज्यमंत्री,(जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव

सर्व मा. मंत्री, / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्यस्तरीय जलसंधारण सल्लागार परिषद
मुख्य सचिव यांचे सहसचिव, सर्व अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग
सर्व विभागीय आयुक्त,
आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
महासंचालक, कै. वसंतराव नाईक स्वावलंबन मिशन
संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
मुख्य अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर), पुणे
संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, / सर्व प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा,
सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे, / सर्व अधीक्षक अभियंता, लघु पाटबंधारे, (स्थानिक स्तर)
संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई, / महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दी करीता),
सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी,
सर्व सहसंचालक, सामाजिक वनीकरण वृत्ते,
सर्व मुख्य वनसंरक्षक, / सर्व उपवनसंरक्षक,
सर्व उपायुक्त (विकास),
महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषदेचे सर्व अशासकीय सदस्य
महालेखापाल, (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,
महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व सह/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (जलसंधारण उपविभाग) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय.
निवडनस्ती जल-१२.

-७-

शासन निर्णय क्र. राकृवि-२००९/प्र.क्र.१८/जल-१२, दिनांक १ जानेवारी, २०१० सोबतचे प्रपत्र
परिशिष्ट "अ"

अनु.क्र.	कार्यवाहीची बाब	कार्यवाही	संगणकामार्फत करावयाची कार्यवाही	संगणकात भरावयाची माहिती	कोणत्या स्तरावर माहिती करावी	पुर्वतयारी
१	शा.नि.निर्गमित	जिल्ह्यांना कळविणे	निरंक	जिल्हा / तालुका निहाय लक्षांक वाटप करणे	राज्य	निरंक
२	शा.नि.प्राप्त	जाहिरात देणे	जिल्हा लक्षांक	जाहिरात दिनांक व तालुका निहाय लक्षांक वाटप करणे	जिल्हा	शासनाकडून लक्षांक निश्चित करणे
३	प्राप्त अर्ज	आवक क्रमांक देणे पोच देणे	निरंक	अर्जाचा तपशिल नोंदविणे / यादी	तालुका	जिल्हास्तरावर जाहिरात
४	अर्ज मागे घेणे	अर्जाच्या यादीतून नाव कमी करणे	निरंक	अर्ज मागे घेतल्याची नोंद करणे	तालुका	अर्जाचा तपशिल नोंदविणे
५	अर्जाची अंतिम यादी	तपासणी ('अ' आणि 'ब') करिता पाठविणे	तपासणी सूची	तपासणीचे दिनांक	तालुका	अर्जाचा तपशिल नोंदविणे
६	जाहिरात दिल्यापासून २० दिवसाचे आत	सर्व अर्जांची छाननी व तपासणी	अर्जांची यादी व तपशिलसह	निरंक	जिल्हा	जिल्हा स्तरावर जाहिरात
७	बैठकीचे आयोजन	अर्जांची यादी तपशिलासह	अर्जदारांची तपशिलवार यादी व वेध / अवैध अर्जदार	बैठकीचा दिनांक	जिल्हा	जिल्हा स्तरावर जाहिरात
८	बैठक संपन्न	पात्र, अपात्र व प्रतिक्षायीन अर्जदारांची यादी तयार करणे	निरंक	बैठकीचा दिनांक	जिल्हा	बैठकीचे आयोजन
९	तांत्रिक मान्यतेसाठी अर्ज पाठविणे	तांत्रिक मान्यतेसाठी प्रस्ताव सादर करणे. प्रतिक्षायीन व अपात्र अर्जदारांना पत्र पाठविणे	तांत्रिक मजूरीसाठी पाठवायच्या अर्जाचा तक्ता, अपात्र व प्रतिक्षायीन अर्जदारांना पाठवावयाची पत्रे	पात्र, अपात्र व प्रतिक्षायीन अर्जदारांची यादी	तालुका	बैठक संपन्न

१०	अपात्र व प्रतिक्षाधीन अर्जदार	पत्र पाठवून कळविणे	पत्र तयार करणे	निरंक	तालुका	अर्जाचा तपशिल नोंदविणे
११	तांत्रिक मंजूरी प्राप्त	मंजूरीचे पत्र देणे	मंजूरीचे पत्र तयार करणे	तांत्रिक मंजूरीची नोंद घेणे	तालुका	अर्ज प्राप्त, बैठक संपन्न
१२	मंजूरीचे आदेश देणे	कामाचे पूर्व प्रशिक्षण देणे	निरंक	प्रशिक्षणाचा तपशिल	तालुका	मंजूरीचे पत्र देणे
१३	काम पूर्ण झाल्याचे पत्र	तपासणी व मोजमाप घेणे	तपासणी तक्ता व मोजमाप नोंदी	पुर्ण केलेल्या कामाचा तपशिल नोंदविणे	तालुका	मंजूरीचे पत्र देणे
१४	काम पूर्ण झाल्याचे पत्र	काम पूर्ण झाल्यानंतर प्रशिक्षण	निरंक	प्रशिक्षणाचा तपशिल	तालुका	काम पूर्ण झाल्याचे पत्र
१५	मंजूरी आदेश दिल्यानंतर दोन महिने	काम अपूर्ण असल्यास तपासणी करून मंजूरी रद्द केल्याबाबत कळविणे	मंजूर पण अपूर्ण कामाची नोंद घेणे. रद्द केल्याचे पत्र तयार करणे	रद्द केल्याबाबतचा सर्व तपशिल नोंदविणे	तालुका	मंजूरीचे पत्र देणे
१६	क्षेत्रफळ, मोजमाप, ठिकाण यामध्ये बदल करणे	सुधारित प्रस्ताव	निरंक	निरंक	तालुका	अर्जाचा तपशिल नोंदविणे मंजूरीचे पत्र देणे
१७	पूर्ण झालेल्या कामाचे मोजमाप व तपासणी अहवाल प्राप्त	अनुदान प्रदानाची कार्यवाही	निरंक	अनुदान प्रदानाचा तपशिल	जिल्हा	मोजमाप व तपासणी अहवाल
१८	अनुदान वितरणाची तयारी	अनुदान प्रदान करणे	निरंक	अनुदान प्रदानाचा तपशिल	जिल्हा	मोजमाप व तपासणी अहवाल
१९	२ वर्षांनंतर तपासणी	तपासणी करणे	२ वर्षांनंतर तपासणीसाठी तपशिलवार तक्ता तयार करणे	तपासणीचा सर्व तपशिल नोंदविणे	तालुका	२ वर्षापूर्वी काम पूर्ण

Handwritten signature

"परिशिष्ट अ"

Event	Action	Generate from Computer	Enter in Computer	Who will login	Pre-requisite
G.R.Issued	Inform districts	Nil	Targets for District/ Talukas	State	Nil
G.R.Issued	Advertise	District Target	Advertisement date/Talukawise target	District	Targets entered by State
Application received	Give inward No. and acknowledge	Nil	Application data	Taluka	Advertised for District
Application withdrawn	Delection from the list	Nil	Note taken in Application data	Taluka	Application data entered
Application Final list	Send for scrutiny(A,B)	Scrutiny sheet	Scrutiny A & B date	Taluka	Application data entered
20 days from advertisement	Check all received applications are scrutinised.	Summary and application list	Nil	District	Advertised for District
Meeting scheduled	Prepare summary and list of applicants	Summary and ordered list of valid and invalid applications	Meeting date	District	Advertised for District.
Meeting held	List out selected, wait listed and invalid applications	Nil	Meeting held date	District	Meeting scheduled
Sending for technical sanction	Prepared for technical sanction, give letter for wait listed and rejected	Technical Sanction list, Wait list letter Rejection letter	Enter selected, wait listed and rejected applications	Taluka	Meeting held and applicant has applied
Rejection/Waiting	Issue letter to rejection and waiting	Rejection/Waiting letter	Nil	Taluka	Application Data Entered
Technical sanction received	Give sanction letter	Selection letter	Enter Technical sanction	Taluka	Meeting held, applicant has applied. Technical sanction received
Sanction letter given	Call for pre work training	Nil	Enter training details	Taluka	Sanction letter given
Work completion letter	Make measurement and inspection	Measurement and inspection sheet	Work completion details	Taluka	Sanctioned
Work completion letter	Call for post work training	Nil	Enter training details	Taluka	Work completion letter received
2 months from sanction letter given	Monitor incomplete works. Give cancellation letter	Generate sanctioned bu not completed works. Generate cancellation letter	Enter cancellation details	Taluka	Sanctioned
Change in Area/ Measurement/Survey No./Location	Revised Proposal	Nil	Nil	Taluka	Measurement and Inspection Report entered
Measurement and Inspection Report received	Prepare payment	Nil	Payment details	District	Measurement and Inspection Report entered
Payment ready	Give payment	Nil;	Payment details	District	Measurement and Inspection Report entered
2 year Inspection	Make Inspection	Generate 2 year Inspection sheet	Enter Inspection details	Taluka	Work is completed ,2 years ago

**शासन निर्णय क्र. राकृवि-२००९/प्र.क्र.१८/जल-१२, दिनांक १ जानेवारी, २०१० चे परिशिष्ट- ब
सन २००९-१० मध्ये शेततळे कार्यक्रम राबविण्यात येणा-या जिल्हयांचे नांव व दिलेले उद्दिष्ट**

अ.क्र	जिल्हयाचे नांव	तालुक्यांची संख्या	उद्दिष्ट	समाविष्ट तालुके
१	औरंगाबाद	९	११००	सर्व तालुके
२	जालना	८	१३००	सर्व तालुके
३	बीड	११	१०००	सर्व तालुके
औरंगाबाद विभाग		२८	३४००	
४	लातूर	१०	१२००	सर्व तालुके
५	उस्मानाबाद	८	१३००	सर्व तालुके
६	नांदेड	१६	१५००	सर्व तालुके
७	परभणी	९	५००	सर्व तालुके
८	हिंगोली	५	७००	सर्व तालुके
लातूर विभाग		४८	५२००	
९	बुलढाणा	१३	१०००	सर्व तालुके
१०	अकोला	७	१०००	सर्व तालुके
११	वाशिम	६	१०००	सर्व तालुके
१२	अमरावती	१४	१०००	सर्व तालुके
१३	यवतमाळ	१६	१०००	सर्व तालुके
अमरावती विभाग		५६	५०००	
१४	नागपूर	१३	१०००	सर्व तालुके
१५	वर्धा	८	८००	सर्व तालुके
१६	चंद्रपूर	१५	१५००	सर्व तालुके
नागपूर विभाग		३६	३३००	
१७	धुळे	४	६००	सर्व तालुके
१८	नंदुरबार	६	१०००	सर्व तालुके
१९	जळगांव	१५	१०००	सर्व तालुके
२०	नाशिक	८	५००	मालेगांव, बागलाण, निफाड, नांदगांव, सिन्नर, येवला, चादवड, देवळा
		६	१०००	कळवण, दिंडोरी, नाशिक, इगतपुरी, पेठ, सुरगाणा, (डी.पी.ए..पी.)
नाशिक विभाग		३९	४१००	
२१	अहमदनगर	२	१०००	शेगांव, पाथर्डी
		८	१०००	जामखेड, पारनेर, संगमनेर, श्रीगोंदा, नेवासा, कर्जत, हमदनगर, अकोला, (डी.पी.ए..पी.)
२२	पुणे	१२	१०००	शिरूर, जुन्नर, दौंड, बारामती, इंदापूर, पुरंदर, हवेली, भोर, मुळशी, मावळ, आबेगांव, खेड, (डी.पी.ए..पी.)
२३	सोलापूर	१०	१०००	अक्कलकोट, बाशी, करमाळा माढा, मंगळवेढा, मोहोळ, सांगोला, सोलापूर (उत्तर), सोलापूर (दक्षिण), पंढरपूर, (डी.पी.ए..पी.)
पुणे विभाग		३२	४०००	
२४	सातारा	४	१०००	खंडाळा, खटाव, माण, कोरेगांव, (डी.पी.ए..पी.)
२५	सांगली	६	१०००	जत, आटपाडी, खानापूर, मिरज, कवठे-महांकाळ, तासगांव, (डी.पी.ए..पी.)
कोल्हापूर विभाग		१०	२०००	
	महाराष्ट्र राज्य	२०३	२१०००	
		४६	६०००	
महाराष्ट्र राज्य एकूण		२४९	२७०००	

प्रपत्र-१

राष्ट्रीय कृषी विकास योजना/ महाराष्ट्र ग्रामिण रोजगार हमी योजना अंतर्गत शेततळी घेण्याबाबत
जाहिरात क्रमांक:- दिनांक:-

अ.क्र.																										
१	जिल्हा																									
२	योजनेचे नाव	राष्ट्रीय कृषी विकास योजना (RKVY) / महाराष्ट्र ग्रामिण रोजगार हमी योजना (MREGS)																								
३	उद्दिष्ट	----- + ----- एकूण																								
४	पात्रता	i) ज्या शेतक-यांकडे त्यांच्या नांवावर कमीत कमी ०.६० हे. जमिन उपलब्ध आहे. ii) ज्या शेतक-यांना यापूर्वी इतर योजनांच्या माध्यमातून विहिर किंवा इतर सिंचन सुविधा मंजूर केली नाही. iii) लाभार्थी शेतक-याची जमिन शेततळयाकरिता तांत्रिकदृष्ट्या पात्र असणे आवश्यक.																								
५	आवश्यक कागदपत्र	i) जमीनीची ७/१२ ii) ८ अ चा उतारा iii) जातीचा दाखला (SC/ ST साठी) iv) जॉब कार्ड (MREGS साठी)																								
६	प्राधान्यक्रम	i) अनुसूचित जाती-जमाती शेतकरी. ii) दारिद्र्य रेषेखालील (BPL) शेतक-यांमधील सर्वात शेवटच्या शेतक-याची निवड प्रथम या पध्दतीनी (अंत्योदय मोड) iii) अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी. iv) वरील प्रवर्गातील पुरेसे शेतकरी उपलब्ध न झाल्यास इतर प्रवर्गातील सर्व शेतकरी. Vi) महिला अर्जदारास प्राधान्य राहिल.																								
७	शेततळयाचे आकारमान व अनुदान	<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>शेततळयाचे आकारमान (मीटरमध्ये)</th> <th>अनुज्ञेय अनुदान (रुपये)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>१५ X १५ X ३</td> <td>१६५१५</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>२० X १५ X ३</td> <td>२३२६०</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>२० X २० X ३</td> <td>३२८१०</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>२५ X २० X ३</td> <td>४२३६०</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>२५ X २५ X ३</td> <td>५४७१५</td> </tr> <tr> <td>६</td> <td>३० X २५ X ३</td> <td>६७०७५</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>३० X ३० X ३</td> <td>८२२४०</td> </tr> </tbody> </table>	अ.क्र.	शेततळयाचे आकारमान (मीटरमध्ये)	अनुज्ञेय अनुदान (रुपये)	१	१५ X १५ X ३	१६५१५	२	२० X १५ X ३	२३२६०	३	२० X २० X ३	३२८१०	४	२५ X २० X ३	४२३६०	५	२५ X २५ X ३	५४७१५	६	३० X २५ X ३	६७०७५	७	३० X ३० X ३	८२२४०
अ.क्र.	शेततळयाचे आकारमान (मीटरमध्ये)	अनुज्ञेय अनुदान (रुपये)																								
१	१५ X १५ X ३	१६५१५																								
२	२० X १५ X ३	२३२६०																								
३	२० X २० X ३	३२८१०																								
४	२५ X २० X ३	४२३६०																								
५	२५ X २५ X ३	५४७१५																								
६	३० X २५ X ३	६७०७५																								
७	३० X ३० X ३	८२२४०																								
८	अर्ज मिळण्याचे व सादर करण्याचे ठिकाण, दुरध्वनी क्रमांक	तालुका कृषी अधिकारी																								
९	अर्ज दोन प्रतीत सादर करण्याचा अंतिम दिनांक																									

प्रपत्र-२

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना/ मग्यारोहयो अंतर्गत शेततळे घेण्याकरिता अर्जाचा नमुना

प्रति,

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,

.....

**विषय :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजना/ महाराष्ट्र ग्रामिण रोजगार हमी योजना
अंतर्गत शेततळे मिळण्याबाबत.**

महोदय,

मी खालील सही करणार विनंतीपूर्वक अर्ज सादर करतो/करते की, मला राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत शेततळे घ्यावयाचे आहे. माझी वैयक्तीक व शेती संबंधातील माहिती खालीलप्रमाणे सादर करित आहे :-

१ अर्जदाराचे नांव	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
	(प्रथम नाव)	(वडिलाचे/ पतिचे नाव)	(आडनाव)	
२ स्त्री / पुरुष	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
	स्त्री	पुरुष		
३ गाव	<input type="text"/>			
४ तालुका	<input type="text"/>			
५ जिल्हा	<input type="text"/>			
६ दुरध्वनी क्रमांक	<input type="text"/>			
७ जात/ संवर्ग	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
	SC	ST	Other	
	संवर्ग			जात
८ असल्यास, दारिद्रय रेषे खालील यादीतील अनुक्रमांक	<input type="text"/>			
९ म.ग्रा.रो.ह.यो. शी संबंधित जॉब कार्ड नंबर	<input type="text"/>			
१० शेततळे घ्यावयाचा शेताचा सर्व्हे/ गट क्र. व क्षेत्र	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
	सर्व्हे नंबर	धारण क्षेत्र (हेक्टर)		
११ वरील सर्व्हे / गट क्र. व्यतिरिक्त अन्य ठिकाणी शेती धारण केली आहे काय ?	<input type="text"/>			
१२ स्वतः अथवा कुटुंबातील अन्य सदस्याने यापूर्वी शासकीय योजनेतून शेततळे / विहिर /बोअरवेल /इतर सिंचन सुविधा योजनेचा लाभ घेतला आहे काय ?	<input type="text"/>			
	होय/ नाही			
१३ अथवा /शेतामध्ये विहिर/ बोअरवेल/ इतर सिंचन सुविधा खाजगी रित्या उपलब्ध केली आहे काय ?	<input type="text"/>			
	होय/ नाही			

[Signature]

१४ शेततळ्याचा वापर कशासाठी करणार.
(नियमित धान्य उत्पादन / फलोत्पादन / वृक्ष लागवड/
मत्स्य व्यवसाय इत्यादी.)

१५ शेततळे करिता प्रशिक्षणाची गरज आहे काय ?

१६ मागणी केलेल्या शेततळ्याचे आकारमान (मिटर)

१७ बँक खाते

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
बँकेचे नांव	शाखा	बँकेचा कोड क्र.	खाते क्र.

१८ अर्जा सोबत जोडलेली कागदपत्रे

७/१२ उतारा व ८-अ नमुना	होय/ नाही
जातीचा दाखला	होय/ लागू नाही
दारिद्रे रेषेबाबतचा दाखला	होय/ लागू नाही
जॉब कार्ड	होय/ लागू नाही
इतर	

शेततळे योजनेची सर्व माहिती मला मिळाली असून, योजनेचे नियम व अटी मला मान्य आहेत. शेततळे योजनेचा लाभ मिळणेस विनंती आहे.

मी असे प्रमाणित करतो/ करते की, वर नमुद केलेला तपशिल माझ्या माहिती प्रमाणे सत्य व बरोबर आहे. वर दिलेली माहिती खोटी आढळून आल्यास निवड होण्यात मी अपात्र राहीन.

आपला विश्वासू

दिनांक -

( )

फक्त कार्यालयीन वापरासाठी

आवक क्र:-

अर्ज मिळाल्याचा दिनांक :-

अर्ज स्विकारणा-या अधिकारी/ कर्मचारी यांचे नाव, पदनाम व सही (दिनांकासह)

पोच मिळाल्याबाबत

लाभार्थ्याची सही/ अंगठा

- 14 -

प्रपत्र-३

अर्जदाराच्या अर्जाची/ मागणीपत्राची छाननी अहवालाचा नमुना

अर्ज प्राप्त दिनांक

आवक नोंद/ क्रमांक-

अ) अर्ज छाननी

१ अर्जदाराचे नांव

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
(प्रथम नाव)	(वडिलाचे/ पतिचे नाव)	(आडनाव)

२ गाव

३ तालुका

४ जिल्हा

५ जात/ संवर्ग

<input type="text"/>	<input type="text"/>
जात	संवर्ग

६ असल्यास, दारिद्र्य रेषे खालील यादीतील अनुक्रमांक

७ म.प्रा.रो.ह.यो. शी संबंधित जॉब कार्ड नंबर

८ एकूण जमिन धारणा (हेक्टर) व वर्गवारी

<input type="text"/>	<input type="text"/>
हेक्टर	वर्गवारी

९ शेततळे घ्यावयाचा शेताचा सर्व्हे/ गट क्र. व क्षेत्र

<input type="text"/>	<input type="text"/>
सर्व्हे नंबर	धारण क्षेत्र (हेक्टर)

१० मागणी केलेल्या शेततळ्याचे आकारमान (मिटर)

११ अर्जा सोबत प्राप्त कागदपत्रे

७/१२ उतारा व ८-अ नमुना	होय/ नाही
जातीचा दाखला	होय/ लागू नाही
दारिद्रे रेषेबाबतचा दाखला	होय/ लागू नाही
जॉब कार्ड	होय/ लागू नाही
इतर	

१२ योजनेच्या निकषाप्रमाणे व धारण केलेल्या शेती क्षेत्रानुसार अर्जदाराची वर्गवारी -

१३ मागणी अर्जातील माहितीत विसंगती /तांत्रिक चूक आढळली काय ?

१४ असल्यास, दुरुस्ती नंतर मागणी अर्ज पात्र /अपात्र

शेतक-याचा अर्ज व उपलब्ध कागदपत्रानुसार अर्जदार शेतकरी शेततळे योजनेच्या लाभासाठी पात्र आहे. तत्पूर्वी जागा पहाणी होण्यास शिफारस आहे.

(
मंडळ कृषी अधिकारी

ब) जागा पहाणी -
दिनांक -

जागा पहाणी करणा-या अधिका-याचे नांव ३. -----कृषि सहाय्यक-----

- १ विनंती अर्जानुसार मागणी केलेल्या शेततळ्याचे आकारमान (मिटर)
- २ तपासणीच्या वेळी शेतक-याने स्वतः अथवा कुटुंबातील अन्य सदस्यांना यापूर्वी शासकीय योजनेतून शेततळे / विहिर / बोअरवेल / इतर सिंचन सुविधा योजनेचा लाभ घेतल्याचे आढळले काय ?
- ३ अथवा, शेतामध्ये विहिर/ बोअरवेल/ इतर सिंचन सुविधा खाजगी रित्या उपलब्ध केली आहे काय ?
- ४ शेततळ्यासाठी जागा तांत्रिक दृष्ट्या योग्य आहे काय ?
- ५ अर्जातील मागणी केलेल्या आकारमानाचे शेततळे उपलब्ध जागा व तांत्रिक मापदंडानुसार घेता येईल काय ?
- ६ सादर शेततळे समूह पध्दतीतील (cluster Approach) आहे काय ?
- ७ शेततळे कार्यक्रम अंमलबजावणीत येऊ शकणा-या अडचणी व उपाय

अडचणी -	उपाय -
---------	--------

जागा पहाणीत शेतक-याने सादर केलेल्या कागदपत्रांची पडताळणी करण्यात आली. त्यातील माहिती बरोबर असून शेतकरी शेततळे घेण्यास इच्छुक असल्याचे आढळले तसेच शेतक-याने विनंती अर्जात दर्शविलेली व क्षेत्र पहाणीत तपासणी केलेली जागा शेततळ्यास योग्य आहे.

सही/-

(नाव-)
कृषि सहाय्यक -----

दिनांक :-

शेतक-याचा अर्ज, सादर केलेली कागदपत्रे, माहिती नुसार त्याची पात्रता व कृषि सहाय्यकाने प्रत्यक्ष जागा पहाणीत नमुद केलेले निष्कर्ष पाहता शेतक-यास शेततळे योजनेचा लाभ देण्यास शिफारस करण्यात येत आहे./ येत नाही.

दिनांक :-

कृषि पर्यवेक्षक/मंडळ कृषि अधिकारी,-----

प्रपत्र-४

मा.जिल्हाधिकारी यांच्याकडे रा.कृ.वि.यो./ मग्यारोहयो अंतर्गत शेततळे मंजूरीसाठी सादर करावयाच्या यादीचा नमुना

अ) प्राप्त अर्जाचा तालुका निहाय गोषवारा

अ. क्र.	तालुक्याचे नाव	प्राप्त अर्जाची एकूण संख्या	अर्जाची वर्गवारी निहाय संख्या					
				अनु जाती	अनु जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग
			स्त्री					
			पुरुष					
			एकूण					

ब) पात्र अर्जाचा तालुका निहाय गोषवारा

अ. क्र.	तालुक्याचे नाव	प्राप्त अर्जांची पात्र अर्जाची संख्या	पात्र अर्जाची वर्गवारी निहाय संख्या					
				अनु जाती	अनु जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग
			स्त्री					
			पुरुष					
			एकूण					

टिप - उपरोक्त गोषवा-या सोबत अर्जदार लाभार्थ्यांची तालुकानिहाय यादी (पात्र व अपात्र सह) जोडली आहे.

दिनांक -

( )

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी

क) सर्व अर्जदार लाभार्थ्यांची तालुकानिहाय आवक सूचीनुसार यादी

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना

अ. क्र.	तालुका	शेतकऱ्याचे नांव	पत्ता	शेतकऱ्यांची वर्गवारी					प्रस्तावित शेततळ्यांचा आकार	शेततळे घ्यावयाचा सर्व्हे क्र.	पात्र/ अपात्र	अपात्र असल्यास कारण
				अनु जाती	अनु. जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/ अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग				

दिनांक -

( )

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी

प्रपत्र-५

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना/ म.ग्रा.रो.ह.यो. अंतर्गत शेततळे करिता प्राप्त अर्जदारांच्या अर्जाची छाननी व शिफारशीनुसार लाभार्थ्यांची निवड करण्यासाठी जिल्हाधिकारी, ----- यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ----- रोजीच्या बैठकीत जिल्हा निवड समितीने शासन निर्णयातील निकष, मार्गदर्शक सूचना व दिलेल्या उद्दिष्टांच्या अधिन राहून वरीलप्रमाणे तालुकानिहाय पात्र लाभार्थ्यांपैकी खालील प्रमाणे लाभार्थी निवडीस मान्यता दिली आहे.

अ) निवडलेल्या लाभार्थ्यांची वर्गवारी निहाय संख्या

अ. क्र.	तालुक्याचे नाव	निवडलेल्या लाभार्थ्यांची संख्या	निवडलेल्या लाभार्थ्यांची वर्गवारी निहाय संख्या							
			स्त्री	पुरुष	एकूण	अनु जाती	अनु जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग

( )
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी-----

( )
जिल्हाधिकारी,
जिल्हा-----

ब) निवडलेले लाभार्थ्यांची यादी

अ. क्र.	तालुका	शेतक-याचे नांव व पत्ता	निवडलेल्या लाभार्थ्यांची वर्गवारी निहाय संख्या							
			अनु जाती	अनु जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग	क्षेत्र	योजना	

( )
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी-----

( )
जिल्हाधिकारी,
जिल्हा-----

क) प्रतिक्षा यादी

प्रतिक्षा क्रमांक	तालुका	शेतक-याचे नांव व पत्ता	निवडलेल्या लाभार्थ्यांची वर्गवारी निहाय संख्या							
			अनु जाती	अनु जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग	क्षेत्र	योजना	

( )
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी-----

( )
जिल्हाधिकारी,
जिल्हा-----

ड) अपात्र अर्जदारांची यादी

अ. क्र.	तालुका	शेतक-याचे नांव व पत्ता	निवडलेल्या लाभार्थ्यांची वर्गवारी निहाय संख्या						
			अनु जाती	अनु जमाती	दारिद्र्य रेषे खालील	अल्प/अत्यल्प भूधारक	इतर प्रवर्ग	क्षेत्र	योजना

( )
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी-----

( )
जिल्हाधिकारी,
जिल्हा-----

प्रपत्र-६

अ) राष्ट्रीय कृषि विकास योजना/ म.प्रा.रो.ह.यो अंतर्गत निवड झालेल्या लाभार्थ्यांस द्यावयाचा कार्यारंभ /मंजूरी आदेश

जाक्र/शेततळे/राकृवियो/-----/०९
कार्यालय
तालुका कृषि अधिकारी-----
दिनांक -----/-----/०९

प्रति,

श्री.-----

मु.पो.-----

ता.-----, जि.-----

विषय :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत शेततळे मंजूरी/ कार्यारंभ आदेशाबाबत.....

उपरोक्त विषयावरील आपल्या दिनांक -----च्या मागणीपत्रास अनुसरून आपणांस कळविण्यात येते की, दि.-----रोजी झालेल्या जिल्हा निवड समितीच्या बैठकीत आपली शेततळे करिता लाभार्थी म्हणून निवड करण्यात आली आहे. पुढील अटी व शर्तीची पूर्तता करण्याच्या अधिन राहून आपणांस -- x -- x -- इतक्या आकारमानाचे शेततळे कार्यारंभ करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर आदेश मिळाल्यापासून १५ दिवसांच्या आत आपण शेततळ्याचे काम सुरु करावे.

- १) निश्चित केलेल्या ठिकाणी शेततळे घेणे बंधनकारक राहिल.
- २) निश्चित केलेल्या आकारमानाचेच शेततळे घेणे बंधनकारक राहिल.
- ३) काम दोन महिन्यात पूर्ण करणे बंधनकारक राहिल.
- ४) काम पूर्ण झाल्यावरच अनुदानाची मागणी करता येईल.
- ५) कामासाठी कोणतीही आगाऊ रक्कम मिळणार नाही.
- ६) मजूर/मशिनच्या मालकास शासनाकडून परस्पर पेमेंट केले जाणार नाही.
- ७) शेततळ्याच्या बांधावर व पाण्याच्या प्रवाहाच्या भागामध्ये स्थानिक प्रजातीच्या वनस्पतीची लागवड करणे बंधनकारक राहिल.
- ८) शेततळ्याची निगा/दुरुस्तीची जबाबदारी शेतकऱ्यावर राहिल.
- ९) पावसाळ्यामध्ये शेततळ्यात गाळ वाहून येणार नाही अथवा साचणार नाही यासाठी व्यवस्था करावी लागेल.
- १०) शेततळ्यातून पिकांना पाणी देण्याची व्यवस्था शेतकऱ्यास स्वखर्चाने करावी लागेल.
- ११) कृषि सहाय्यक यांनी साईट सिलेक्शन आखणी करून दिल्यावरच व मंजूर अंदाजपत्रकासोबतच्या गट नं. मध्ये काम करावे. आपले मर्जीने कामे सुरु केल्यास शेततळ्याचे अनुदान काढण्याची जबाबदारी घेण्यात येणार नाही.
- १२) दुसऱ्याच्या शेतापासून दहा फुटाचे अंतरावर स्वतःच्या शेतात काम करावे.
- १३) मंजूर शेततळे ज्या योजनेतून पूर्ण करण्यात आले आहे त्याचा बोर्ड लावणे.
- १४) दोन महिन्यात काम सुरु न झाल्यास हे आदेश २६ ठरतील व प्रतिक्षायदीवरील अन्य लाभार्थ्यांची निवड करण्यात येईल.

तालुका कृषि अधिकारी -----

प्रत, माहिती व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी अग्रेषित

- १) जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी -----
- २) उपविभागीय कृषि अधिकारी -----

ब) प्रतिक्षा यादीतील अर्जदारास प्रतिक्षासूची क्रमांक कळविणेबाबत.

जा.क्र./शेततळे/राकृवियो/-----/०९
कार्यालय
तालुका कृषि अधिकारी-----
दिनांक ----/----/०९

प्रति,
श्री.-----
मु.पो.-----
ता.-----, जि.-----

विषय :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत शेततळे मंजूरीबाबत.

उपरोक्त विषयावरील आपल्या दिनांक -----च्या मागणीपत्रास अनुसरून आपणांस कळविण्यात येते की, दि.-----रोजी झालेल्या जिल्हा निवड समितीच्या बैठकीत शेततळे करिता आपला अर्ज पात्र ठरविण्यात आला असून, आपले नाव प्रतिक्षासूचित अनुक्रमांक -----वर समाविष्ट करण्यात आले आहे.

तालुक कृषि अधिकारी-----

क) अपात्र ठरलेल्या अर्जदारास कळविणेबाबत.

जा.क्र./शेततळे/राकृवियो/-----/०९
कार्यालय
तालुका कृषि अधिकारी-----
दिनांक ----/----/०९

प्रति,
श्री.-----
मु.पो.-----
ता.-----, जि.-----

विषय :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत शेततळे मंजूरीबाबत.

उपरोक्त विषयावरील आपल्या दिनांक -----च्या मागणीपत्रास अनुसरून आपणांस कळविण्यात येते की, दि.-----रोजी झालेल्या जिल्हा निवड समितीच्या बैठकीत शेततळे करिता आपला अर्ज खालील कारणास्तव अपात्र ठरविण्यात आला आहे.

१-----
२-----
३-----

तालुक कृषि अधिकारी-----

प्रपत्र-७

मंजूर शेततळ्याचे काम पूर्ण झाल्यावर लाभार्थी शेतक-याचा काम पूर्णत्वाचा अहवाल.

प्रति,

तालुका कृषी अधिकारी

मी, श्री./ श्रीमती ----- गांव ----- तालुका----- जिल्हा-----
असे प्रमाणित करतो /करते की, तालुका कृषी अधिकारी-----यांच्या आदेश क्र-----दि. -----
अन्वये मला मंजूर केलेल्या - X - X - या आकारामानाच्या शेततळ्याचे काम दि.----- पर्यंत पूर्ण केले
आहे.

कृपया, शेततळ्याच्या कामाचे मोजमाप करून मला अनुज्ञेय ठरणारे अनुदान अदा करण्यात यावे, ही
विनती.

दिनांक -

अर्जदाराची सही/अंगठा

प्रपत्र-८

काम पूर्ण झालेल्या शेततळ्याची तपासणी व मोजमाप अहवाल

योजना :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजना

तपासणीचा दिनांक

१	लाभार्थ्याचे नांव	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		(प्रथम नाव)	(वडिलांचे/ पतिचे नाव)	(आडनाव)
२	गाव	<input type="text"/>		
३	तालुका	<input type="text"/>		
४	जिल्हा	<input type="text"/>		
५	जात/ संवर्ग	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
		जात	संवर्ग	
६	असल्यास, दारिद्र्य रेषे खालील यादीतील अनुक्रमांक	<input type="text"/>		
७	मंजूरीचा तपशिल	<input type="text"/>		
	i)जिल्हास्तरीय समितीचा मान्यता दिनांक	<input type="text"/>		
	ii) सविस्तर अंदाज पत्रकास तांत्रिक मान्यता दिनांक	<input type="text"/>		
	iii)कार्यारंभ आदेश	<input type="text"/>		
८	शेततळे घेतलेल्या शेताचा सर्व्हे/ गट क्र.	<input type="text"/>		
९	मंजूर शेततळ्याचे आकारमान (मिटर)	<input type="text"/>		
१०	तपासणीमध्ये आढळलेले शेततळ्याचे आकारमान (मिटर)	<input type="text"/>		
	I) लांबी	<input type="text"/>		
	ii) रुंदी	<input type="text"/>		
	iii)खोली	<input type="text"/>		
	iv) क्षेत्रफळ	<input type="text"/>		
११	सविस्तर अंदाज पत्रकानुसार शेततळ्यामध्ये आढळलेल्या उणिवा	<input type="text"/>		
१२	मंजूर आकारमानानुसार अनुदानाची रक्कम	<input type="text"/>		
१३	तपासणीनुसार शेततळ्यास देय होणारी रक्कम	<input type="text"/>		

१४ लाभार्थ्यांचे बँक खाते

बँकेचे नांव	शाखा	खाते क्र.
-------------	------	-----------

१५ शेततळ्याचा फोटो/ व्हीडीओ

फोटो सोबत जोडावा		
------------------	--	--

तपासणीमध्ये उपरोक्त प्रमाणे नोंदी आढळल्या असून केलेल्या कामानुसार शेततळ्याचे आकारमान.....असे आहे व रु.....अनुदान अदा व्हावे. सोबत मोजमाप पुस्तिकेची प्रत/झेरोक्स प्रत जोडली आहे.

सही/-

(नाव-)

कृषी सहाय्यक -----

उपरोक्त प्रमाणे तपासणी माझ्या समक्ष केली असून घेतलेल्या नोंदी व देय अनुदान मला मान्य आहेत.

सही/-

(नाव-)

लाभार्थी -----

दिनांक :-

शेततळे कामाच्या उपरोक्त तपासणी अहवालानुसार शेतक-यास .....आकारामानाप्रमाणे रु.....अनुदान देण्यास शिफारस करण्यात येत आहे.

दिनांक :-

कृषी पर्यवेक्षक,.....

मंडळ कृषि अधिकारी.....

तालुका कृषि अधिकारी.....

प्रपत्र-९

शेततळे योजनेअंतर्गत शेततळ्यासाठी निवड झालेल्या लाभार्थ्यांना दिलेल्या प्रशिक्षणाचा तपशिल

शेततळ्याचे महत्व, उपयोग व फायदे याची माहिती देण्याकरीता व शेततळ्याची निगा राखण्याकरिता लाभार्थ्यांस प्रत्यक्ष कामापूर्वी व काम पूर्ण झाल्यावर दिलेल्या प्रशिक्षणाची माहिती.

अ.क्र.	प्रत्यक्ष कामापूर्वी प्रशिक्षण	
--------	--------------------------------	--

१	प्रशिक्षणाची तारीख -	
---	----------------------	--

२	प्रशिक्षणाचे ठिकाण	
---	--------------------	--

३	एकूण निवड झालेल्या लाभार्थ्यांची संख्या-	
---	--	--

४	प्रत्यक्ष प्रशिक्षणासाठी उपस्थित लाभार्थ्यांची संख्या-	
---	--	--

५	प्रशिक्षण शिबिरात लाभार्थ्यांना मागदर्शन देणा-या अधिकारी / तज्ञ व्याख्यातांची नावे	
---	--	--

अ.क्र.	काम पूर्ण झाल्यानंतर प्रशिक्षण	
--------	--------------------------------	--

१	प्रशिक्षणाची तारीख -	
---	----------------------	--

२	प्रशिक्षणाचे ठिकाण	
---	--------------------	--

३	एकूण निवड झालेल्या लाभार्थ्यांची संख्या-	
---	--	--

४	प्रत्यक्ष प्रशिक्षणासाठी उपस्थित लाभार्थ्यांची संख्या-	
---	--	--

५	प्रशिक्षण शिबिरात लाभार्थ्यांना मागदर्शन देणा-या अधिकारी / तज्ञ व्याख्यातांची नावे	
---	--	--

प्रपत्र-१०

शेततळ्यांच्या वापरानंतर दोन वर्षांनी करावयाच्या निरीक्षण अहवालाचा नमुना

१	लाभार्थ्यांचे नाव			
२	पत्ता			
३	योजनेचे नांव			
४	शेततळ्याचे आकारमान			
५	शेततळे कोणत्या वर्षी पूर्ण केले होते			
६	वापरानंतर निरीक्षणाच्या वेळी शेततळ्याची स्थिती कशी आहे			
७	शेततळ्यामुळे पाण्याची पातळी वाढली का ?			
८	शेततळ्यामुळे किती क्षेत्र ओलीताखाली आले			
९	शेततळ्यांत पावसाच्या पाण्यामुळे गाळ साचले का ?			
१०	शेततळ्यांतील साठलेले पाणी पाडसरते का ?			
११	शेततळ्याची निगा लाभार्थ्यांने वेवस्थित ठेवली आहे का ?			
१२	लाभार्थ्यांनी शेततळ्याच्या पाण्यावर कोणकोणती पीके घेतली व उत्पन्नात पूर्वी पेक्षा काय फरक पडला			
१३	शेततळ्याचा वापर शेतातील पिकांव्यतिरिक्त अन्य पूरक व्यवसाय /कामांसाठी केला काय ?			
१४	इतर			

निरीक्षणाचा दिनांक -

निरीक्षण करणारा अधिकारी/ कर्मचारी
( )